

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

ЛІНГВІСТИКА

Збірник наукових праць

№1 (47)

Полтава
2023

Лінгвістика

Наукове видання

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 14444–3415 ПР,

видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Журнал унесений до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б», у яких можуть бути опубліковані результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора та кандидата філологічних наук.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.06.2021 р. № 735.

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

СКЛАД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Головна редакторка

Юган Наталія Леонідівна, докторка філологічних наук, професорка кафедри іноземних мов, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна).

Заступниця головної редакторки

Глуховцева Катерина Дмитрівна, докторка філологічних наук, професорка кафедри української мови, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (Україна).

Наукова рада:

Веретюк Оксана Михайлівна, докторка філологічних наук, професорка, завідувачка кафедри компаративістики, Інститут неолінгвістики Жешівського університету (Польща).

Гороф'янюк Інна Валентинівна, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри української мови, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна).

Двуличанська Олена Аркадіївна, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри української та зарубіжної літератури, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (Україна).

Зелінська Оксана Юрївна, докторка філологічних наук, професорка кафедри української мови та методики її навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (Україна).

Ігнатська Світлана Євгенівна, кандидатка філологічних наук, професорка, завідувачка кафедри філології та мовної комунікації, НТУ «Дніпровська політехніка» (Україна).

Кизилова Віталіна Володимирівна, докторка філологічних наук, професорка кафедри філологічних дисциплін, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (Україна).

Ковалевська-Славова Анастасія Володимирівна, докторка філологічних наук, доцентка кафедри української та іноземних мов,

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ
ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ В ХУДОЖНЬОМУ ТВОРІ
ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ**

(на матеріалі роману Джона Грішема «Фірма»)

doi: 10.12958/2227-2631-2023-1-47-121-132

Валентина Іщенко,

*кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри ділової іноземної мови
Полтавського університету економіки і торгівлі
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4812-0859>*

Соф'я Горбуньова,

*асистент кафедри ділової іноземної мови
Полтавського університету економіки і торгівлі
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8023-5851>*

Володимир Стеценко,

*кандидат економічних наук, доцент кафедри
української, іноземних мов та перекладу
Полтавського університету економіки і торгівлі
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6758-3616>*

У пропонованій статті обґрунтовано важливість проблеми адекватної передачі англійських економічних термінів українською мовою, оскільки вони несуть у художніх творах смислове навантаження. Джерелом фактичного матеріалу є роман Джона Грішема «Фірма». Мета роботи – показати на матеріалі художнього твору використання професійно-термінологічної лексики як одного із засобів художньої образотворчості, проаналізувати структурно-семантичні характеристики термінів та особливості їхнього перекладу українською мовою.

Загальний обсяг вибірки становить 786 термінів, з яких 458 є англійськими економічними термінологічними словосполученнями.

На підставі аналізу було встановлено, що економічні терміни, які функціують у романі, сприяють тематизації тексту, встановленню його загальної смислової спрямованості. Терміни, виявлені в тексті твору, поділяємо на дві основні групи: 1) терміни-слова, 2) терміни-словосполучення. Англійські економічні термінологічні словосполучення утворюються за дво- та трикомпонентними моделями, яким властива різна частота вживання в мові. Найпродуктивнішою моделлю синтаксичного способу термінотворення є прикметник + іменник.

Серед трансформацій, використаних під час перекладу термінів у романі, зафіксовано такі: вибір варіативного відповідника,

контекстуальна заміна, калькування, транскрибування та переклад безеквівалентної лексики.

Зазначено, що загалом економічні терміни мають такі самі шляхи передачі з англійської мови на українську, як і всі інші терміни. Основною проблемою перекладу англійських економічних термінологічних словосполучень є їхня багатозначність не тільки серед різних галузей науки, але й усередині самої економічної галузі.

Особливу увагу звернено на те, що основними прийомами, які використовують при перекладі економічної безеквівалентної термінології з англійської мови на українську, є калькування й описовий переклад, рідше – прийом транскрипції або транслітерації.

Результати проведеного аналізу свідчать, що мові твору властива простота, але, з іншого боку, вона конкретна, виразна й насичена термінами, без яких не можна адекватно зрозуміти його сюжет. Терміни, які вживає автор у романі, допомагають читачеві уявити те, що відбувається в офісах великих корпорацій, роблять текст автентичним і достовірним.

Ключові слова: безеквівалентна лексика, модель, переклад, перекладацькі трансформації, структурно-семантичні особливості.

The article substantiates the importance of the problem of adequate translation of English economic terms into the Ukrainian language, as they carry a serious semantic load in artistic works. The source of the factual material was John Grisham's novel «The Firm». The purpose of the work is to show on the material of an artistic work how professional and terminological vocabulary is used as one of the means of artistic imagery and to conduct an analysis of the structural and semantic characteristics of the terminology and the peculiarities of its translation into the Ukrainian language.

The total volume of the sample is 786 terms, of which 458 are English economic terminological combinations.

As a result of the analysis, it was established that English economic terminological phrases are formed according to two- and three-component models, characterized by different degrees of usage in the language. The most productive model of the syntactic method of term formation is adjective + noun.

It is noted that, in general, economic terms have the same ways of translation from English into Ukrainian as all other terms. The main problem of translation of English economic terminological combinations is their ambiguity not only among different branches of science, but also within the economic field itself.

Particular attention is paid to the fact that the main techniques used in the translation of non-equivalent economic terminology from English to Ukrainian are calque or word-for-word translation and descriptive translation, transcription or transliteration is less often used.

Key words: model, non-equivalent vocabulary, structural and semantic features, translation, translation transformations.

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

Вступ. Терміни, терміносистеми та термінологія як лексичний пласт є предметом аналізу багатьох лінгвістичних робіт і теоретичного, і практичного спрямування. З часом інтерес до різних проблем термінології незмінно зростає, що пов'язано зі швидким розвитком технологій і наукових досліджень, що зумовлює появу нових термінів і терміносистем, необхідність переосмислення й модифікації. Крім того, на сучасному етапі надзвичайно зростає значимість термінології в загальнолітературній мові, у мові художньої літератури, що є прямим відображенням особливої ролі науки в суспільстві.

Термінологічна лексика в художніх творах не є випадковим явищем, адже вона має смислове навантаження, відображає важливі аспекти теми, збагачує емоційність та інформаційність тексту. Автор, використовуючи терміни з його професійної сфери, може передати ідеї й думки більш точно, ніж за допомогою загальноновживаних слів. На прикладі одного будь-якого шару лексики (зокрема термінологічної) можна показати систему вживання конкретних лексичних засобів, їхню функційну, семантичну, стилістичну та експресивну підпорядкованість вирішенню основних ідейних завдань художнього твору.

У статті зроблено спробу комплексного аналізу термінів у художньому тексті шляхом виявлення їхніх структурних, семантико-функційних особливостей та способів їхньої передачі українською мовою. Об'єкт дослідження – спеціальна лексика, використана Джоном Грішемом у творі «Фірма».

Мета роботи – описати структурно-семантичні характеристики термінів, показати на матеріалі художнього твору використання професійно-термінологічної лексики як одного із засобів художньої образотворчості та проаналізувати особливості її перекладу українською мовою.

Матеріалом дослідження є 786 термінів, з яких 458 представлені англійськими економічними термінологічними словосполученнями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження особливостей структури, семантики, функціонування термінів і пов'язаних з цим проблем перекладу представлено в працях вітчизняних (Герасімова, 2016; Іщенко, 2017; Іщенко, 2020; Кисилиця, 2020; Костенко, 2019) і зарубіжних (Faber, 2012; Felber, 2002; Gotti, 2003) дослідників.

Виразальні можливості термінів, їхнє значення в системі мовних засобів художніх творів ще мало вивчені. Поглиблення змісту, розширення значень лексичних одиниць є результатом взаємовпливу слів у контексті твору. Повне розуміння художнього тексту неможливе без урахування цих чинників, тому вивчення взаємодії термінів з елементами інших функціональних стилів у текстах творів конкретного автора (зокрема у творі Дж. Грішема) і виразних ефектів, що виникають при цьому, становить певний інтерес. Окрім того, професійно-термінологічна лексика має свої особливості перекладу українською мовою. Це пов'язано з тим, що багато термінів мають унікальне значення в контексті певної галузі знань або професії і перекладач має знати ці особливості, щоб точно відтворити їхній смисл у перекладі. Отже, аналіз структурно-семантичних характеристик термінів та їхній переклад українською мовою є важливим елементом дослідження термінологічної лексики в художніх творах. Цим зумовлено теоретичну значущість запропонованої наукової розвідки.

Методи дослідження. У роботі використано такі методи й прийоми дослідження: словотвірний аналіз – для з'ясування структури компонентів англійських економічних термінологічних словосполучень (АЕТС), зовнішньовалентний аналіз – для визначення комбінаторного потенціалу компонентів у процесі утворення АЕТС, моделювання – для наочного зображення структури відібраних термінів, перекладознавчо-зіставний – для аналізу оригіналів і перекладів; елементи кількісного аналізу – для встановлення співвідношення між різними досліджуваними фактами.

Виклад основного змісту. Питання природи наукового терміна в зарубіжній і вітчизняній лінгвістиці висвітлені доволі ґрунтовно, однак на сьогодні немає універсального визначення терміна. Відсутність такого єдиного визначення зумовлена відмінністю підходів до вивчення терміна та термінології. Ми визначаємо термін як одиницю найменування певної сфери науки та техніки, створену штучно чи взятую з природної мови, якій приписують певне поняття і яка співвідноситься з іншими найменуваннями в цій галузі й утворює разом з ними термінологічну систему.

Термін має ознаки, які відрізняють його від слів загальнолітературної мови, основними з яких вважаємо такі: специфічність, дефінітивність, системність, однозначність, синонімія та омонімія, стилістична нейтральність, точність, стислість термінів, інтернаціональний характер терміна, зручність і легкість творення похідних термінів.

Основними шляхами поповнення сучасної англійської економічної терміносистеми є: 1) запозичення інтернаціональних термінів та їх адаптація до закономірностей англійської мови; 2) переклад точно встановлених професійних термінів іншомовного походження з використанням словотворчих елементів англійської мови;

3) використання для позначення наукових понять загальноновживаних слів, унаслідок чого вони термінологізуються й переходять до розряду лексики обмеженого використання (семантичний словотвір); 4) утворення термінів шляхом морфологічного або морфолого-синтаксичного словотворення; 5) утворення словосполучень з термінологічним значенням.

Використання професійно-термінологічної лексики в художніх творах може бути надзвичайно важливими для розуміння сюжету, образів і розкриття теми. Такі слова можуть передати атмосферу певної епохи або культури, допомогти у створенні характеру героя або навіть виконувати функцію символу. Термінологічна лексика в художніх творах може бути використана як засіб трансформування звичайних ідей і концепцій у щось унікальне й неповторне. Правильне розуміння термінів, використаних у творі, допоможе читачеві отримати глибше розуміння того, що автор намагається передати через свій твір. Мові Дж. Грішема властива простота, але, з іншого боку, вона конкретна, виразна й насичена термінами, без яких не можна визначити ідіостиль автора й сюжет його твору. Сюжет романів Дж. Грішема зазвичай присвячений одній галузі економіки – торгівлі й фінансам. Роман «Фірма», уперше опублікований у 1991 році й перекладений українською у 2017 році, пов'язаний з цариною оподаткування та податкового права, а також діяльністю банківської системи й апарату управління. Терміни, які вживає автор, допомагають читачеві уявити, що відбувається в офісах великих корпорацій.

Неможливо заперечувати когнітивну функцію терміна, що несе спеціальне знання, але разом з нею і комунікативну функцію (передача знань). У художньому творі «Фірма» молодий адвокат влаштувався в компанію, усі співробітники якої поводяться як члени однієї сім'ї або клану. Вони передають знання від покоління до покоління, піклуються про молодших співробітників. Проте, незважаючи на таку дружню атмосферу серед колег, їхні вимоги один до одного суворі, відхилення від них не прощаються нікому. У романі є чимало прикладів передачі знання за допомогою термінів:

«Have they mentioned the low-interest loan?» she asked.

«Yes, at the first interview».

«They'll want you to buy a house when you move here. Most people can't afford a house when they leave law school, so the firm loans you the money at a lower rate and holds the mortgage».

«How low?»

«I don't know. It's been seven years since we moved here, and we've bought another house since then. It'll be a bargain, believe me. The firm will see to it that you own a home. It's sort of an unwritten rule» (Grisham, 33).

(– Вони вам казали про позику на житло?)

– Так, ще на першій співбесіді.

– Вони захочуть, щоб одразу після переїзду ви придбали будинок.

Більшість випускників не можуть дозволити собі придбання житла. А тому фірма надає іпотечний кредит під дуже низькі відсотки.

– І наскільки низькі?

– Напевне, не знаю. Ми поселилися сім років тому, мали діло, один будинок, та вже переїхали до кращого. Вигідне, я тебе запевняю. І фірма слідкуватиме за тим, щоб у вас був будинок, це тут ніби неписане правило (Грішем, 30)).

Цей фрагмент тексту містить пояснення терміна *low-interest loan*. Оскільки розмовляють дві жінки, які не є професійними юристками, деякі пояснення виглядають органічними (іпотечний кредит – кредит на житло). В іншому прикладі:

«Such as?»

«*Tax fraud*. They do all the tax work for the Morolto bunch. They le nice, neat, proper-looking *tax returns* each year and report a fraction of the income. They launder money like crazy. They set up legitimate businesses with dirty money. That bank in St. Louis, big client, what is it?»

«Commercial Guaranty» (Grisham, 210).

(– Наприклад?

– Шахрайство з податками. Вони займаються справами оподаткування для всього клану Моролто. Щороку дбайливо готують гарні, акуратні, правильні податкові декларації, де вказана лише незначна частина справжніх прибутків. Вони, мов навіжені, відмивають гроші. На свої брудні гроші ведуть легальний бізнес. Який то в них крупний клієнт, банк у Сент-Луїсі?

– «Комершіел Геренті» (Грішем, 249)).

Терміни в цьому уривку використані в мові персонажів, розмова відбувається між людьми, яким відомі деталі роботи фірми. Уведення будь-яких пояснень могло би порушити достовірність розповіді.

Професійно-термінологічна лексика, яку Дж. Грішем використовує в романі, зображує реалії конкретної професії (юрист, який спеціалізується на податковій сфері). Використання термінів дозволяє авторові детально передати особливості цієї роботи, зробити текст більш автентичним і достовірним. Застосування професійної лексики в художніх творах створює особливу атмосферу й ефект реалізму, що робить читання цікавим і пізнавальним.

Економічні терміни, що функціують у романі Джона Грішема «Фірма», сприяють тематизації тексту, встановленню його загальної смислової спрямованості. Терміни, виявлені в тексті твору, ми розподілили на дві основні групи: 1) терміни-слова, 2) терміни-словосполучення. Терміни-слова (приклади з аналізованого роману Дж. Грішема) представлені такими словотвірними моделями:

1. Непохідні: (SN) *bill, case, crime, fraud, guilt*.
2. Похідні: (SV + suf) *manufacturer, arrangement*.
3. Складні: (SV + SAdj) *duty-free*.
4. Аббревіатури: (SAdj + SN + SN) *FBI, Ltd, IRS*.

Терміни-словосполучення скласифіковано так:

1) двокомпонентні ад'єктивні економічні термінологічні сполучення (далі ДАЕТС) *international taxation*;

2) трикомпонентні ад'єктивні економічні термінологічні сполучення (далі ТАЕТС) *international commercial activity*.

Аналіз структури досліджуваних ДАЕТС показав, що їх утворено за моделлю SA + SN, наприклад:

I know, of course, that they are a major manufacturer of electrical equipment and, hence, a potential competitor to Lackawanna (Grisham, 31).

ДАЕТС зазначеного типу становлять переважну більшість (414 ДАЕТС, або 90,4 %).

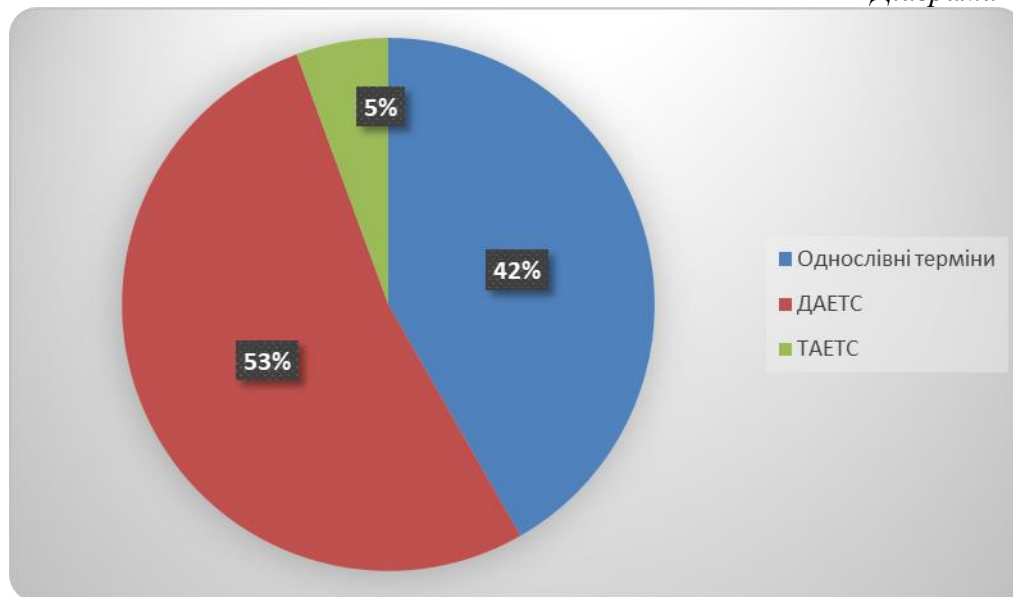
Зафіксовано також 44 випадки вживання ТАЕТС, утворених за моделями SA + SA + SN та SAdv + SA + SN, наприклад:

MITI regulates business practices, enforces industrial coordination, and guarantees that domestic and international commercial activity conform to its national goals (Grisham, 25).

He has probably convinced half the nation that he is suggesting a national and a mutually profitable arrangement (Grisham, 24).

Результати проведеного кількісного аналізу наведено в діаграмі 1.

Діаграма 1

Відібрані ад'єктивні економічні термінологічні сполучення (далі АЕТС) ми дослідили з погляду їх перекладу українською мовою. Переклад галузевої термінології, зокрема й економічної, здійснено різними способами, серед яких такі перекладацькі трансформації: лексичні (заміна слова еквівалентом у цільовій мові), лексико-семантичні (зміна значення слова в цільовій мові залежно від контексту) і лексико-граматичні (зміна граматичної форми слова). Основне завдання

перекладача – обрати той прийом у процесі перекладу, за допомогою якого можна якнайточніше передати значення кожного терміна.

Серед трансформацій, використаних під час перекладу термінів у романі Дж. Грішема «Фірма», зафіксовано калькування, транскрибування, вибір варіативного відповідника, контекстуальну заміну. Окремо виділяємо переклад безеквівалентної лексики.

Калькування (спосіб передачі денотативного значення лексичної одиниці мови оригіналу без збереження звукової або орфографічної форми, але з відтворенням її структурної моделі) використано, коли в українській мові немає закріпленого відповідника. Такий переклад відтворює англійську лексичну одиницю дослівно. Приклади калькування при перекладі АЕТС: *temporary difference* – тимчасова різниця; *unpermitted earnings* – неоплачений прибуток; *unrealized gain* – нереалізований прибуток.

Оскільки в юридичних звітах і договорах уживають назви різноманітних закладів фірм, то при перекладі термінів у юридичному контексті часто використовують такий прийом перекладу, як транскрибування (передача літерами української мови звучання англійського слова): *leasing company* – лізингова компанія; «Commercial Guaranty» (назва компанії у всесвіті роману) – «Комершіел Геренті».

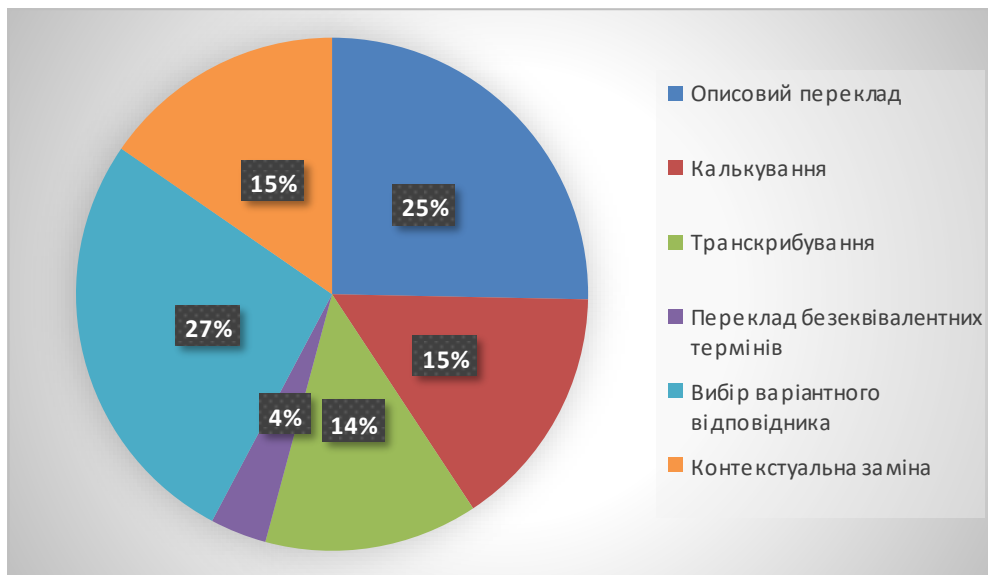
Одним зі способів перекладу термінів у романі є описовий переклад, який передбачає передачу значення лексичної одиниці у формі словосполучення або речення, якщо в мові перекладу немає її лексичного відповідника. Цей прийом вживають і в разі відсутності відповідного значення слова в рідній мові, і для його пояснення в словнику. Прикладами перекладу термінів за допомогою цього прийому в досліджуваному творі є такі: *holding gain* – дохід від збільшення вартості активів; *listed company* – компанія, акції якої продаються на фондовій біржі; *purchase commitments* – зобов'язання щодо оплати розміщених замовлень; *stock option plan* – програма пільгового придбання персоналом акцій компанії.

Найскладніше перекладати терміни, які мають різне значення не тільки в різних галузях науки й техніки, але навіть у межах однієї галузі. Так, прикметник *commercial* в економічній галузі може мати значення: 1) торговельний, 2) комерційний, 3) промисловий. Для кожного з цих значень властивий різний ступінь активності в утворенні АЕТС. *Commercial* у значенні 'торговельний' утворює такі АЕТС: *commercial bill* (торговельний вексель), *commercial cargo* (торговельний вантаж), *commercial payments* (торговельні платежі), *commercial port* (торговельний порт), *commercial law* (торговельне право), *commercial profit* (торговельний прибуток), *commercial centre* (торговельний центр). Прикметник *commercial* у значенні 'комерційний' є компонентом таких АЕТС: *commercial year* (фінансовий/комерційний рік), *commercial discount* (комерційна знижка), *commercial house* (комерційний дім), *commercial use* (комерційне використання), *commercial marketing*

(комерційний маркетинг), *commercial operations* (комерційні операції), *commercial structures* (комерційні структури), *commercial offer* (комерційна пропозиція), *commercial enterprise* (комерційне підприємство), *commercial advertisement* (комерційна реклама), *commercial risk* (комерційний ризик), *commercial draft* (комерційне використання), *commercial objective* (комерційна мета). Значення 'промисловий' прикметника *commercial* реалізовано в таких АЕТС: *commercial yield* (промисловий вихід), *commercial tests* (промислові випробування), *commercial production* (промислове виробництво).

У тексті роману «Фірма» слово *commercial* трапляється вісім разів, у значенні 'комерційний' у перекладі (*Commercial Code* (комерційний кодекс), *commercial transactions* (комерційні угоди), *to fly commercial* (летіти комерційним рейсом)).

Отже, економічні терміни загалом мають такі самі шляхи передачі з англійської мови на українську, як і всі інші терміни. Основною проблемою перекладу економічної термінології є багатозначність термінів, яка існує не тільки серед різних галузей науки, але й усередині самої економічної галузі. Точне значення АЕТС у такому разі можна виявити лише за допомогою контексту й інших термінів, що пов'язані між собою в терміні-словосполученні. Результати кількісного аналізу способів перекладу англійських економічних термінів, що функціують у романі, представлено в діаграмі 2.

Діаграма 2

За даними дослідників, приблизно 9,4% термінів фінансової й бухгалтерської звітності англійською мовою вважають безеквівалентними, вони вимагають ретельного аналізу при перекладі

українською мовою (Циткіна, 2003). Існує дві групи безеквівалентних англійських економічних термінів:

1. Терміни, які позначають предмети та явища, тимчасово відсутні в системі економічних понять української мови, наприклад: *valuation allowance* (вартісна поправка, оціночне коригування), *custodian* (фінансовий інститут або банк, що керує чужими капіталами).

2. Терміни, що позначають предмети та явища, які нещодавно ввійшли в українську економічну дійсність. У цьому разі причиною безеквівалентності може стати те, що такі терміни ще не сформували певну категорію в понятійно-термінологічній системі мови перекладу, наприклад: *parent holding* (акції, що перебувають у власності материнської компанії), *mortgage backed liability* (зобов'язання, забезпечені заставою нерухомості/з іпотечним покриттям), *termination income benefit* (грошова допомога, яку виплачують після закінчення терміну дії договору), *group voting* (голосуючі акції компаній).

Безеквівалентні однослівні терміни представлені в нашій вибірці поодинокими прикладами (10 термінів). Для їх перекладу використано такі прийоми:

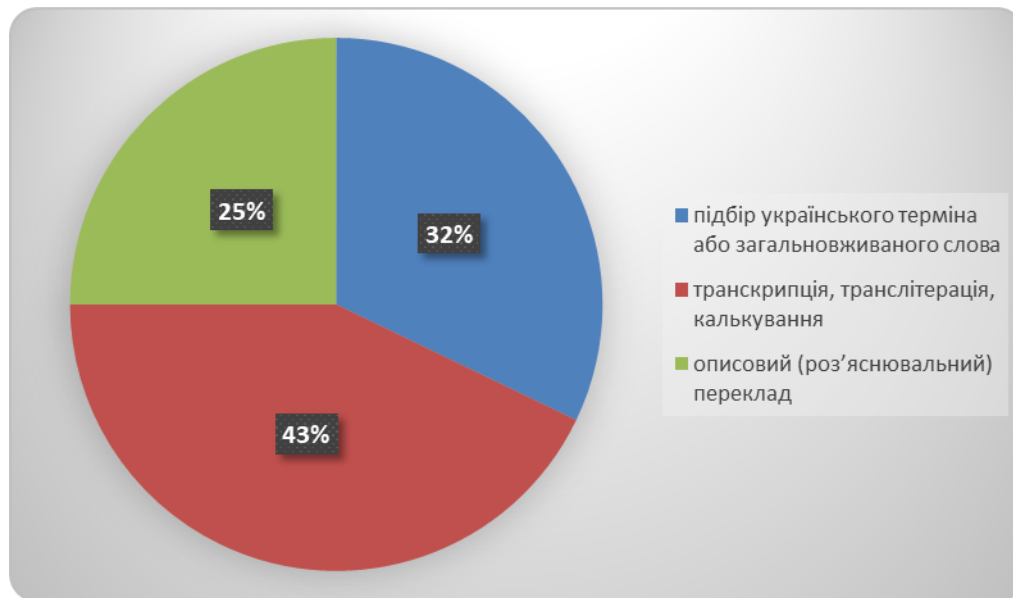
1) добір українського терміна або загальноживаного слова (рідше – словосполучення) з близьким значенням: *fringes* – пільги, *bonus* – премія, *raise* – надбавка;

2) транскрипція, транслітерація, калькування: при зіставленні семантичного наповнення економічних термінів можливі деякі смислові доповнення, наприклад, в одному з епізодів роману було виявлено термін: «*duty-free*», що був перекладений як «безмитний», «без податкового податку». Це правильний переклад, але сьогодні також використовують варіант запозичення цього терміна з англійської мови «дьюті-фрі» (метод транскрибування);

3) описовий (роз'яснювальний) переклад: *tax firm* – фірма, пов'язана з податками; *swapping assets* – обладнання з обміном нерухомості; *head of tax* – начальник податкового відділу. Описовий переклад дозволяє передати значення терміна доволі точно, але багатокомпонентне АЕТС ускладнює синтаксичну структуру відповідних речень тексту.

Результати кількісного аналізу способів перекладу безеквівалентних термінів вибірки представлено в діаграмі 3.

Діаграма 3

У більшості випадків при перекладі безеквівалентних термінів використовують калькування, що полягає в збереженні незмінної внутрішньої форми слова та передбачає наявність двосторонніх міжмовних відповідностей між лексичними одиницями, які й використовують як «будівельний матеріал» для відтворення внутрішньої форми запозиченого або перекладного терміна. Так, термін *benchmark* означає «вихідні дані, на які керівництво компанії звертає пильну увагу під час формування будь-якої стратегії (фінансової, виробничої, маркетингової)». Терміном *benchmarking* зазвичай позначають «процес виявлення основних стратегічних показників і визначення цільових значень цих показників на основі стратегічних завдань». Це поняття вже закріпилося в економічній терміносистемі української мови. За допомогою калькування також можна перекласти такі терміни: *discontinuity* – припинення діяльності, *provision* – резерв, *temporary difference* – тимчасові різниці, *identifiable assets* – ідентифіковані активи та ін.

Висновки та перспективи подальших досліджень Отже, на підставі проведеного аналізу терміни, виявлені в тексті твору Джона Грішема «Фірма», поділяємо на дві основні групи: терміни-слова і терміни-словосполучення. Економічні терміни мають такі самі шляхи передачі з англійської мови на українську, як і всі інші терміни. Основною проблемою перекладу АЕТС є їхня багатозначність не тільки серед різних галузей науки, але й усередині самої економічної галузі. Проведений аналіз засвідчив, що основними прийомами, які використовують при перекладі економічної безеквівалентної термінології з англійської мови на українську, є калькування й описовий переклад, рідше – прийом транскрипції або транслітерації.

Результати проведеного аналізу структурно-семантичних характеристик термінів та особливостей їх перекладу українською мовою можуть стати основою для проведення подальших наукових розвідок інших творів автора та їх перекладів.

Література та джерела

- Герасімова, О. М. (2016). Особливості перекладу термінів (на прикладі прикордонного дискурсу). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. № 22. С. 180 – 182.
- Грішем, Дж. (2017). *Фірма*. Роман; пер. з англ. Анжела Асман. К.: Видавнича група «КМ-Букс», 528 с.
- Іщенко, В. Л. (2017). Особливості функціонування економічних термінів у текстах різних стилів. *Мова і міжкультурна комунікація*. Вип. 1. Полтава: ПУЕТ. С. 49 – 56.
- Іщенко, В. Л. & Горбуньова, С. О. (2020) Особливості полікомпонентних економічних термінів у структурному, семантичному і перекладацькому аспектах. *Лінгвістика: зб. наук. пр.* № 1. С. 114 – 124.
- Кисилиця, Ю. І. & Бялик, В. Д. (2020). Структурні та семантичні особливості англomовних термінів галузі туризму. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. № 44. С. 111 – 114.
- Костенко, В. Г., Беляєва, О. М., Сологор, І. М. (2019). Жанрові параметри англomовного документа інформованої згоди на виконання стоматологічного втручання. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологія». Вип. 6. С. 69 – 73.
- Циткіна, Ф. О. (2003). *Термінологія й переклад*. Л.: ВЛІ, 187 с.
- Faber, P. (2012). *Cognitive Linguistics View of Terminology and Specialized Language*. Berlin; Boston: De Gruyter, 307 p.
- Felber, H. (2002). *Terminology Manual*. Paris: UNESCO, Infoterm, 457 p.
- Gotti, M. (2003). *Specialized Discourse. Linguistic Features and Changing Conventions*. Bern: Peter Lang, 351 p.
- Grisham, J. (2003). *The Firm*. New-York: A Dell Book, 487 p.

Стаття надійшла до редакції 20.05.2023 р.

Прийнято до друку 24.05.2023 р.

Рецензент – канд. філол. наук, доц. Волошинова М. О.